

Poètica de la irreparabilitat

En *Adolf*, la famosa novel·la de Benjamin Constant, domina la impressió d'irreparabilitat. És a dir, hi ha accions, frases, moments vitals que no tenen marxa enrere possible. És una mena de fatalitat: a partir d'aquell moment tot serà diferent, s'ha produït un daltabaix irreversible. De vegades, resulta impossible abstraure's a aquest destí: avances cap a ell sense remissió, perquè la força dels fets t'arrosseguen, són superiors a les teues forces. Com la colada de lava que avança lentament però de manera imparabile. En aquest cas, és una qüestió amorosa la que tira dels esdeveniments, d'una manera lineal, sense massa matisos: Adolf s'enamora d'una dona deu anys major que ell i amant del comte de P***, un argument molt del segle XIX, molt rousseunià fins i tot. En molts sentits, Benjamin Constant és un epígon del segle de les llums, i per això aquella peça que podria ser una mena de *Werther* va molt més enllà, i va amerada d'un pensament filosòfic que justifica tot el relat. El pare d'Adolf li escriu: "Esteu consumint inútilment els millors anys de la vostra joventut i aquesta pèrdua és irreparable". I Adolf, en un altre moment, insisteix en aquesta idea, punt cabdal del relat: "Haviem pronunciat tot dos paraules irreparables; podríem callar-nos, però no oblidar-les".

Pensava en aquesta poètica de la irreparabilitat, mentre llegia la darrera novel·la de Xavier Aliaga *Ja estem morts, amor* (Angle Editorial). Una història d'amor i de dolor centrada en la mort de les dues filles dels protagonistes, ocorreguda en un fatal accident de trànsit. Amb gran habilitat narrativa, Aliaga ens

transporta a aquell avenc emocional insondable. Els progenitors porten una vida normal fins que succeeix la tragèdia: aquelles dues vides capolades, de colp i volta, ho transmuten tot. Ja no res pot ser igual: la casa que habiten se'ls queda immensa, el nou cotxe que es compren és del tot irrellevant, tot el que fan els resulta insubstancial i sense raó de ser. Morts en vida, ens ve a dir Aliaga.

El llibre és brutalment dur, amb un joc estilístic arriscat, i que malgrat tot Xavier Aliaga aconsegueix superar amb èxit. Perquè certament la història és còmpredora, però l'autor sotja en l'ànima humana, busca i rebusca elements per a entendre aquella nova vida *després de*. Els pares són periodistes, i després de l'accident van durant un temps a la deriva, han perdut per complet el pols de la realitat, tot els sembla absurd i fals. Aliaga aconsegueix retratar a la perfecció l'actualitat periodística valenciana (segons diu, en la nota d'agraïments, gràcies a Víctor Maceda,

"un dels millors coneixedors de la vida política i periodística valenciana"). I resulta molt versemblant aquella sensació d'irrealitat a la qual s'aboca el periodista com a assessor del president de la Generalitat, una feina que els amics li han buscat per tal de poder canviar d'aïres i alhora també mantindre'l vigilat. Les misèries del dia a dia polític semblen al periodista un absurd poca-solta. A partir d'aquest moment, s'hi estableix una mena de joc de relacions, de com els nostres petits problemes no ho són al davant de la magnitud d'altres, inesperats i inassumibles.

La novel·la té un gir en el darrer moment, d'allò més inesperat i narrativament efectiu. És una opció legítima. En canvi, Benjamin Constant, en el seu *Adolf*, és d'una linearitat transparent, i avança fins a la mar, com la colada de lava, que dèiem adés, per a emprar aquesta metàfora visual, ara tan de moda. Fins a l'efervescència final. De vegades, les passions no tenen aturador, no es poden contenir, i segueixen implacablement cap al seu destí. Irreparablement.

MARTÍ DOMÍNGUEZ

@MartíDominguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR